

**Men Pygamber Isa Mesih
Aleýhissalama ýa-da Beýik Hudaýyň
paýgamberleriniň hiç birine bolan
ynanmamy ýitirmän, Yslamy din
hökmünde gazandym**

**"Eý Pygamber! Aýt: «Eý Kitap eýeleri!
Biziň bilen siziň araňyzda deň söze geliň:
diňe Allaha ybadat etmeli, Oňa hiç zady
şärik goşmaly däldiris...»"**

(Kuran 3:64)

Taýýarlan:

Muhammet El-Seýýid Muhammet

**Men Pygamber Isa Mesih
Aleýhissalama ýa-da Beýik Hudaýyň
paýgamberleriniň hiç birine bolan
ynanmamy ýitirmän, Yslamy din
hökmünde gazandym**

**"Eý Pygamber! Aýt: «Eý Kitap eýeleri!
Biziň bilen siziň araňyzda deň söze geliň:
diňe Allaha ybadat etmeli, Oňa hiç zady
şärik goşmaly däldiris...»"**

(Kuran 3:64)

Taýýarlan:

Muhammet El-Seýýid Muhammet

**[Kitapdan: Năme üçin Yslam Pygamberi Muhammet
(sallallahu aleýhi we sellem) ynanmaly?]**

[Why Believe in the Prophet of Islam, Muhammad (peace be upon him)?]
Ara alyp maslahatlaşýan temamyzyň esasynda **[Men Pygamber Isa Mesih Aleýhissalama ýa-da beýleki paýgamberlere bolan ynanmamy ýitirmän, Yslamy din hökmünde gazandym]**, sorag şu: **Năme üçin Yslam gazaň we ýeňişdir? We Pygamber Isa Mesih Aleýhissalama ýa-da beýleki paýgamberlere bolan ynanmamy nădip ýitirmän bilerinmi?**

Ilki bilen, şahsy arzuwlardan we öňargylarda azat bolmak möhümdir, sebäbi meselăni akly we logiki pikirler bilen seredip, dogry aňlaryň ylalaşýan zatlary ulanmak gerek, hususan-da Allatagala - Ýaradyjy, Beýik we Güýçli Hudaýa bolan iman barada aýdylanda we ynsanyň Perwerdigäriniň öňünde hasap beriljek ynanjy barada aýdylanda, Allah (Hudaý) ynsanlara berlen pikirleniş nygmatyny ulanmak bilen. Bu, dogry bilen ýalňyşyň arasynda tapawut etmegi we Hudaýyň beýikligine laýyk gelýän in gowy ynanjy saýlamak üçin tebigy ynsany ukyby talap edýär.

- Ynsany Yslamyň gazanjyny duýar we görär, onuň hakykatlygynyň subutnamasyny we bu dini wagyz ediji hökmünde gelen Pygamber Muhammet (sallallahu aleýhi we sellem) habaryny tassyklaýan delilleri göreňde. Şeýle ynsany ondan soň Allaha şükür eder, sebäbi ol oňa onuň hakykatyny we Pygamberiniň habaryny tanamaklyk ukybyny bereninden soňra, Yslamy din hökmünde berendigine göre.

Gysgaça, bu delilleriň we subutnamalaryň käbirlerini göz öňünde tutup:

Birinjiden: Pygamber Muhammet, oňa Allanyň salamy we dogadilegleri bolsun, ýaşlygyndan bəri öz halkynyň arasynda nusgalyk ahlak sypatlary bilen tanalypdyr. Bu sypatlar Allanyň ony pygamberlik üçin saýlamagynda aýdyň hikmetini görkezýär. Bu sypatlaryň in esasyýy onuň dogruçyllygy we ynamdarlygydyr. Bu häsiýetler bilen tanalýan, hatda şol sypatlara esaslanýan lakamlar berlen adamyň, dogruçyllygy terk edip, öz halkyna ýalan

sözlemegi, Alladan gelen pygamberlik we resullyk talap etmek bilen Allatagala ýalan aýtmagy mümkin däl.

Ikinji: Onuň çagyryşy (sallallahu aleyhi we sellem) arassa tebigatlar we dogry aňlar bilen laýyk gelýär. Bu şulary öz içine alýar:

☞ Allanyň bardygyna, Onuň ylahlykda ýeke-täkdigine, Onuň Beýikligine we Güýjüniň Ululygyna ynanmaga çagyryş.

☞ Suplikasjón we ybadaty Ondan başga hiç kime (ne ynsanlara, ne daşlara, ne haýwanlara, ne ağaçlara...) gönükdirmezlik.

☞ Ondan başga hiç kimden gorkmazlyk we umyt etmezlik.

Sebäbi ynsanyň pikir etmegi ýaly: "Meni we bu ähli ýaradalanlary kim ýaratdy?" Logiki jogap şu bolmaly: bu ähli ýaradalanlary ýaradan we getiren güýçli we beýik Hudaý bolmaly, yokdan ýaratmak we bar etmek ukybyny aýan edýän (sebäbi logiki däl, bir zadyň yokdan bir zady ýaratmagy).

We sorap: "Bu hudaýy kim ýaratdy we getirdi?" Jogabyň: "Elbetde, güýç bilen beýiklik bilen edilýän başga bir hudaý bolmaly" diýilse, onda ynsany bu soragyň çäksiz gaýtalanmagyna we şol bir jogaby gaýtalamaga mejbur eder. Şonuň üçin bu soraga logiki jogap şu: yokdan ýaratmak we bar etmek üçin mutlak güýje eýe bolan bu ýaradyjy Hudaý üçin ýaradyjy ýa-da başlangyç ýok. We diňe Ol şu ukyba eýedir. Şonuň üçin Ol hakyky Hudaý, Ýeke-täk, Üýtgewsiz, ybadata mynasyp ýekeje Hudaýdyr.

- Mundan başga-da, Hudaý (Allah) üçin mynasıpdal däl, uklap, peşew we hajat edýän ýaradylan ynsanyň içinde bolmak. Şeýle-de bu haýwanlara degişli (sygyrlar we beýlekiler), hususan-da bularyň hemmesiniň ykbaly ölüm we çüýrän jesede öwrülmekdir.

📖 *Kitaba serediň:*

"Hindiniň we Musulmanyň arasynda asuda gepleşik".

"A Quiet Dialogue between a Hindu and a Muslim".

☞ Hudaýy heýkellerde ýa-da beýleki görnüşlerde şekillendirmekden saklanmaga çagyryş, sebäbi Ol ynsanlaryň göz önünde tutup ýa-da islegleri boýunça doredip biljek islendik şekilinden has beýikdir.

 Kitaba serediň:

"Buddistiň we Musulmanyň arasynda parahat gepleşik".

"A Peaceful Dialogue Between a Buddhist and a Muslim".

☞ Hudaýy çagalary bolmak zerurlygyňdan arassalamaga çagyrys, sebäbi Ol Ýeke-täkdir, hiç kimden doglmady. Şonuň üçin Ol hiç kimi dogurtmaga mätäç däl. Eger dogursa, Ony iki, üç ýa-da has köp çaga bolmaktan nämäniň saklaýar? Bu olara ylahlyk ýörelgisini bermäge getirjek dälmi? Bu bolsa öz nobatynda suplikasjón we ybadatyň köp hudaýlara gönükdirilmegine getirjek.

☞ Hudaýy beýleki ynançlarda Oňa degişli bolan ýigrenji häsiýetlerden arassalamaga çagyrys, şol sanda:

- Hudaýyň Ýahudyçylyk we Hristiançylyk tarapyndan ynsamlary ýaratmakdan puşman we ökünçli hökmünde beýan edilmegi, Gelip çykyşyň 6:6-da görkezilişi ýaly, [Hristiançylyk Mukaddes Kitaby Ýewreý ýazgylaryny iki böleginiň birinde öz içine alýar, adatça Köne Äht diýlip atlandyrylýar]. Iş üçin puşmançylyk we ökünç diňe netijelerini bilmezlikden ýalňyşlyk etmekden gelip çykýar.

- Hudaýyň Ýahudyçylyk we Hristiançylyk tarapyndan asmanlary we ýeri ýaratandan soň dynç alýan hökmünde beýan edilmegi, Çykyş 31:17-de agzalyşy ýaly, we energiýasyny dikeldýän (inlis terjimesine görä). Dynç almak we energiýany dikeltmek diňe ýadawlykdan we zähmetden gelip çykýar.

 Kitaba serediň:

"Yslam, Hristiançylyk, Ýahudyçylygyň arasyndaky deňeşdirme we olaryň arasynda saýlaw".

"A Comparison Between Islam, Christianity, Judaism, and The Choice Between Them"

☞ Hudaýy jynsparaizlik (rasizm) häsiýetinden arassalamaga we Onuň, Ýahudyçylygyň öňe sürşi ýaly, şahslar ýa-da toparlar üçin hudaý dälidigine çagyrys. Ynsanlaryň tebigy görnüşde Hudaýy tarapyndan jynsparaizlygy ret etmäge we ýigrenmäge ýöredilişi ýaly, bu tebigy ýörelgäni olaryň içine salan Hudaýa bu häsiýeti degişli etmek mynasyp däl (ýa-da laýyk däl).

﴿ Hudaýyň beýikligine, kämilligine we häsiýetleriniň gözelligine ynanmaga çagyryş, Onuň çäksiz güýjüni, kämil paýhasyny we ähli zady gursap alýan bilimini nygtaýar.

﴿ Ylahy kitaplara, pygamberlere we perişdelere ynanmaga çagyryş. Ol maşyn bilen ynsanyň arasynda meňzeşligi çekýär. Ol maşyn bilen ynsanyň arasynda meňzeşligi çekýär. Çylşyrymly komponentleri bolan maşyn ýaly, näsazlygynyň önüni almak üçin (ýaradyjysynyň ykrar edilmegini aňladýan) işlemesini we ulanylyşyny düşündirmek üçin ýaradyjysyndan görkezme gollanmasynyň talap edýär, şeýle hem ynsany, islendik maşyndan has çylşyrymly, görkezme gollanmasynyň we ugur bermesini, Hudaýy tarapyndan kesgitlenen ýörelgelere laýyklykda durmuş ýörelgelerini guramaklyk serişdesi hökmünde hyzmat edýän aýdýň ýol görkeziji kitaby talap edýär. Bu ýol görkezme, Allanyň wahýlaryny kanunlar we öwrelişler görnüşinde ýetirmek üçin ynanylan perişde arkaly Onuň wahýlaryny ýetirmek üçin saýlan Hudaýyň pygamberi arkaly üpjün edilýär.

﴿ Hudaýyň pygamberleriniň we elçileriniň mertebesini hem-de abraýyny ýokary götermek çagyryşy, şeýle hem beýleki dinlerde olara baglanyşyrylýan we bir ýagşy adam häsiýetine-de laýyk gelmeýän — bir tarapda dursun, pygamberlere has hem laýyk gelmeýän — işleri olardan päk görkezmekdir. Meselem:

- Ýahudylygyň we hristiançylygyň pygamber Haruny buzaw görnüşindäki büte çokunmakda aýyplamagy, diňe şonuň bilen çäklenmän, eýsem onuň üçin ybadathana gurandygy we Ysraýyl ogullaryna oňa çokunmagy buýurandygy barada aýyplamasy, Çykyş kitabynyň 32-nji bölümünde geçişi ýaly.

- Olaryň Pygamber Lutyň alkohol içmegi we iki gyzy bilen jynsy gatnaşykda bolup, çagalaryny dünýä indirmegi bilen günäkärlemegi. (Gelip çykyş: 19)

- Allatagalanyň öz wekilleri bolmak we Onuň habaryny ýetirmek üçin saýlan adamlaryny tankytlamak, Allanyň saýlawyny tankytlamak we Onuň ähli adamlar üçin ýol görkeziji çyralar

bolmaly pygamberleri we resullary dogry saýlap bilmezligi sebäpli, Onuň gaýybylygy bilmeýändigini we hikmeti ýokdugyny beýan etmek bilen deňdir. Sorag ýüze çykýar: Eger pygamberler we resullar olara degişli edilýän şeýle ahlaksyzlyklardan halas bolmadyk bolsa, onda bu pygamberlere we resullara eýerýänler ondan aman bolarmydy? Bu şeýle ahlaksyzlyklara ýol açyp, olaryň ýaýramagyna sebäp bolup biler.

﴿ Hasap günü ynanmaga çagyryş, onda ýaradylanlar ölümlerinden soň diriljekler, soňra hasap bolar. Sylag iman we gowy işler üçin uly sylag bolar (ebedi bagtly durmuşda), we küfür we ýamanlyk üçin berk jeza (betbagtçylykly durmuşda).

﴿ Dogry kanunçylyga we beýik öwredeşlere we öňki dinlerdäki ýoýulmalary ýüzlenmäge çagyryş. Muňa mysal:

- **Zenanlary:** Ýahudyçylyk we Hristiançylyk Howwa (Pygamber Ademiniň aýaly, aleyhissalam) Ademi Perwerdigäri tarapyndan gadagan edilen agaçdan iýmäge azgyrmagy arkaly onuň boýun bolmazlygyna sebäp bolandygyny (Gelip çykyş 3:12), we Hudaýyň ony göwrelilik we dogluş agyrysy bilen şeýle-de nesilleri bilen (Gelip çykyş 3:16) jeza berendigini degişli edýär, Mukaddes Kuran Ademiniň boýun bolmazlygynyň Şeýtanyň (ýagny aýaly Howwa sebäpli däl) azgyrmagy sebäpli bolandygyny [Surah Al-A'raf: 19-22] we [Surah Taha: 120-122] aýdyňlaşdyrdy, şeýlelik bilen öňki dinler tarapyndan şol ynanç sebäpli zenanlara bolan hor görülişini aýyrdy. Ýslam zenanlary durmuşynyň ähli tapgyrlarynda hormatlamaga çagyryş bilen geldi. Muňa mysal Pygamber Muhammet (sallallahu aleyhi we sellem) aýdan: "**Zenanlary mylaýym alyň**" [Sahih Buhari], we onuň aýdan (sallallahu aleyhi we sellem): "**Kimin gyzy bolsa we ony diri gömmese, kemsitmese we ogluny ondan öňe goýmasa, Allah ony şonuň sebäpli Jennete girizep.**" [Ahmad tarapyndan gürrüň berildi].

- **Uruşlar:** Ýahudyçylyk we Hristiançylyk çagalary, zenanlary, garrlary we erkekleri öz içine alyp, hemmeleri öldürmäge we ýok etmäge çagyryan köp uruş hekaýalaryna salgylananda, (Joshuwa 6:21) we beýlekiler ýaly, häzirki döwrüň öldürmäge susuzlygyny

we gyrgynçylyklara we genocidlere biperwaýlygy (Palestinada bolşy ýaly) düşündirýär, biz Yslamyň uruşlarda hoşniýetliliginiň ýüze çykmagyny, hainlikden we çagalary, zenanlary, garrlary we söweşijileri däl öldürmekden gadagan edilmeginde görýäris. Muňa mysal Pygamber Muhammet (sallallahu aleyhi we sellem) aýdan: **"Bäbegi, çagany, zenany ýa-da garra öldürme"** [Al-Bayhaqi tarapyndan gürrüň berildi], we ol Musulmanlara garşy söweşen ýesirlere rehimdar bolmaga we olara zyýan bermegi gadagan etmäge çagyryýar.

 Kitaba serediň:

"Yslamyň öwredişleri we olar öňki we häzirki meseleleri nähili çözüýär".

"Islam's Teachings and How They Solve Past and Current Problems".

Üçünjiden: Allatagalanyň Pygamber Muhammet arkaly (oňa Allanyň salamy we dogadilegleri bolsun) görkezen gudratlary we adaty bolmadyk wakalary, Onuň (Allanyň) Pygamberi goldaýandygyna saýatlyk edýär. Bular aşakdakylara bölünýär:

- Maddy gudratlar (Tangible Miracles): Pygamberiň barmaklaryndan suwuň syzyp çykmagy (oňa salam bolsun) ýaly, bu gudrat birnäçe gezek ynanýanlary suwsuzlykdan heläk bolmaktan halas etmekde möhüm rol oýnady.

- Göze görünmeýän (fiziki däl) gudratlar, mysal üçin:

- Ýagyş üçin onuň duasy ýaly kabul edilen dualary.

- Pygamber Muhammet (sallallahu aleyhi we sellem) köp görünmeýän meseleleri önünden aýtdy: mysal üçin, Müsüriň, Konstantinopolyň we Iýerusalimiň geljekki eýelemeleri we beýlekileri we olaryň hökümdarlyk giňelmegi barada pygamberçiligi. Ol şeýle-hem Palestinada Askalonyň eýelenmegini we Gaza bilen birleşdirilmegini (taryhy taýdan Gaza Askalon diýlip atlandyrylýar) şu sözüni arkaly pygamberçilik etdi: **"Siziň jihatlaryňyzyň iň gowusy serhetleri goramakdyr, we onuň iň gowusy Askalonda"** [Al-Albani tarapyndan Silslatu Saheeha], bu

hadysda agzalan bu ýeriň geljekde uly jihad ýeri boljakdygyny inçe ýagdaýda aňladýar, Allah ýolunda sabyr we goranyş arkaly mert söweşijilerden uly sabyr talap edýär. Onuň pygamberçilik eden ähli zatlary hakykata öwürüldi.

➤ Pygamber Muhammet (sallallahu aleyhi we sellem) 1400 ýyldan gowrak ozal köp ylmy görünmeýän hakykatlary pygamberçilik etdi, soňra häzirki zaman ylmy onuň aýdanlarynyň hakykatyny we takyklygyny açdy. Muňa mysal onuň aýdan: "Damja (sperma) üçin kyrk iki gije geçenden soň, Allah oňa perişde iberýär, ol ony şekillendirýär we eşidiş, görmek, deri, et we süňkleri ýaradýar..." [Muslim tarapyndan gürrüň berildi].

- Häzirki zaman ylmy ýedinji hepdäniň başynda, aýratyn-da döllenme senesinden 43-nji günden başlap, düwünçegiň süňk gurluşynyň ýaýrap başlaýandygyny we ynsanyň görnüşiniň peýda bolup başlaýandygyny açdy, bu Pygamberiň aýdanyny tassyklaýar.

• Kuranyň gudraty (Hasap gününe çenli galan iň uly gudrat), özboluşly stili bilen, şonda fasih araplar onuň iň kiçi süresine meňzeş bir sürä hem öndürip bilmedi.

➤ Mukaddes Kuran köp görünmeýän meseleleri (geçmişdäki, häzirki we geljekdäki) agzady, şol sanda 1400 ýyldan gowrak ozal hiç kimiň bilip bilmejek köp ylmy hakykatlar bar. Soňra häzirki zaman ylmy onuň ýetirendikleriniň hakykatyny we takyklygyny açmak üçin geldi. Bu dürli ylmy ugurlarda köp alymlaryň Yslamy kabul etmegine sebäp boldy, [Kurandaky astronomiki hakykatlar üçin çuňňur haýranlyklaryny beýan edenleriň arasynda Prof. Yoshihide Kozai - Tokio Obserwatoriýasynyň direktory, Ýaponiýa bar].

- Muňa mysal, Beýik Allanyň älemi giňeltmegi dowam etjekdiginiň görkezilmegi, Onuň aýdan: "Biz asmany güýç bilen gurduk we hakykatdanam, Biz onuň giňeldijidigris" [Adh-Dhariyat: 47].

Bu ylmy taýdan bu häzirki döwre çenli açylmady. Mukaddes Kuranyň sözleri we onuň bilime we pikirlenmäge çagyryşy näderejede takykdyr!

➤ Allanyň Kuranyň aýatlaryndan inderen ilkinji wahýy Onuň aýdan: "**Ýaradan Perwerdigäriňiziň ady bilen oka**" [Al-Alaq: 1].

- Okamak bilime we düşünmäge ýoldur, we şeýlelik bilen ynsamlygyň durmuşyň ähli ugurlarda öňe gitmegi.

📖 Kitaba serediň:

"Yslam we häzirki zaman ylmyň açyşlary Muhammet (sallallahu aleyhi we sellem) pygamberliginiň we resullygynyň delili we subutnamasy hökmünde".

"Islam and the Discoveries of Modern Science as the evidence and proofs of the prophethood and messengership of Muhammad (peace be upon him)".

■ **Logiki bellik:** Agzalan zat, dürli derejeli ähli aňlaryň islendik pygamberiň ýa-da resulyň ygtybarlylygyny tanamak we şeýlelik bilen onuň çagyryşynyň we habarnyň hakykatyny düşüniş bilýän adalatly ölçegdir. Eger Ýewreý ýa-da Hristiana soralsa: Näme üçin belli bir pygamberiň pygamberligine ynanýarsyň, onuň gudratlaryny görmedigiňde? Jogap şu bolar: Onuň gudratlaryny ýetirijileriň yzygiderli şaýatlyklary sebäpli.

✓ Bu jogap logiki taýdan Pygamber Muhammet ynanmaga getirer, sebäbi onuň gudratlaryny ýetirijileriň yzygiderli şaýatlyklary beýleki pygamberden has köp.

■ **Ýokarda agzalanlara goşmaça, Allanyň gorap galan terjimehalyndan, onuň çagyryşynyň hakykaty aýdyň bolýar:**

1. Çagyryşy üçin ybadat hereketlerini, beýik öwredişleri we mert ahlak häsiýetlerini öz içine alýan zatlar bilen, takwalygy we bu geçici dünýäde zahytlygy bilen geljek zatlar bilen amal etmek üçin hemişelik höwes.

2. Pygamber Muhammet (sallallahu aleyhi we sellem) Mekgeli halkyň baýlyk, patyşalyk, hormat we iň mertebeli gyzlaryna durmuşa çykmak tekliplerine garşy (Allanyň ýeke-täkligine, Oňa arassa ybadata, butlara çokunmakdan ýüz öwürmäge, gowy işleri buýurmaga we ýaman işleri gadagan etmäge) çagyryşyny taşlamak deregine, çagyryşy sebäpli halkyndan zyýan, duşmançylyk,

yzarlamak we soňra uruşlardan agyr ejir çekmegi döwdi (sallallahu aleýhi we sellem).

3. Ýoldaşlaryna we milletine ony öwmekde aş gitmeýänligini öwretmek üçin höwesli. Ol aýtdy: "Hristianlar Meryemiň ogluny öwen ýaly meni öwmekde aş gitmeň. Men diňe guldur, şonuň üçin aýdyň: 'Allanyň guly we Onuň Resulydyr'" [Sahih Buhari].

4. Allanyň ony habary ýetirýänçä goramagy we Yslam döwletini döretmekden hoşnud bolmagy.

✓ Bularyň hemmesi onuň (sallallahu aleýhi we sellem) talapynda dogry we Alladan resuldygyna ýeterlik delil dälmi?

➤ Biz belläris ki, Deýtoronomda (33:2) "we on mün mukaddesler bilen geldi" sözlemi [we Paran dagynyň üstünden şöhle saçdy] jümlesinden soň arap tekstinden aýryldy, bu Pygamber Muhammet (onuň üstüne parahatçylyk bolsun) hakyndaky pygamberligi gündogar bilen we onuň ýagtylygynyň gözýetimde ýagtylmagy bilen meňzeýär. Gelip çykyşda (21:21) aýdylýar: "Ol - Ysmagyly - Paran çölünde ýaşady", we Ysmagylyň (onuň üstüne parahatçylyk bolsun) Hijaz topragynda ýaşandygy zygiderli geçiriş bilen mälimdir. Şonuň üçin Paranyň daglary Mekkäniň Hijaz daglary bolup, ol Pygamber Muhammet (sallallahu aleýhi we sellem) Mekke gan dökülmezden fethediji hökmünde geleninde we on mün ýoldaşy bilen bilelikde halkyny bagyşlanynda aç-açan salgylanýar. Bu aýrylan bölek [we on mün mukaddesler bilen geldi] King James wersiýasynda, American Standard wersiýasynda we Amplified Bible-da tassyklanýar.

➤ Şeýle-de, zyýarat edijileriň gimninde (Zebur 84:6), (Baka) sözi arap tekstinde çalşyryldy, şonuň üçin Pygamber Muhammet watany Kagabada (Mekkada) zyýarata aç-açan salgylanmaýar, sebäbi (Mekke) (Baka) diýlip atlandyrylýar. Mukaddes Kuran (Baka) hökmünde [Al-Imran: 96] agzalýar, we bu tekst King James Version we beýlekilerinde tassyklanýar [Baka jülgesi], bu ýerde [Baka] sözünüň birinji harpy özüň ady bolandygyny görkezmek üçin baş harp bilen ýazylýar, we özüň atlary terjime edilmeyär.

 Kitaba serediň:

"Muhammet (sallallahu aleyhi we sellem) hakykatdanam Allanyň Pygamberidir".

"Muhammad (Peace be upon him) Truly Is the Prophet of Allah".

■ **Yslamyň ortaçalygy we ählumumylygy:** Yslam parahatçylygyň dinidir, hemmeleri gurşap alýar, olaryň haklaryny ykrar edýär we Allanyň ähli pygamberlerine ynanmaga çagyýar. Yslam hemme zatda ortaçalyk bilen gelyär, aýratyn-da ynanç meselelerinde, Hristiançylykdaky iň möhüm mesele bolan Mesih (aleýhissalam) meselesini ara alnyp maslahatlaşýar. Ol çagyýar:

➤ Mesih Isanyň (aleýhissalam) pygamberligine, onuň dogluşynyň gudratyna we beşikde gürlmeginiň gudratyna ynanmaga, Alladan alamat hökmünde ejesini Ýahudyçylygyň oňa degişli eden ahlaqsyzlyk etmekden arassalamak, ony hormatlamak we soňra onuň pygamberliginiň we resullygynyň subutnamasy hökmünde.

✓ Akyl tarapyndan seredeninde: Bu logiki we ortaça beýandyr, ýagny ýewreýligiň Mesihini (oňa salam bolsun) habaryny ret etmek, oňa garşy ýalan sözlemek, onuň dogluşyny zyna bilen baglanyşdyrmak, enesi hakda erbet sözlemek we ony ahlaqsyzlyk bilen aýyplamak ýaly gafyllygysyz, şeýle hem hristiançylygyň oňa hudaýlyk mahiýetini goşmak ýaly artykmaçlygy we aşa şişirmesi bolmazdan.

■ **Muny akly nukdaýnazardan aýdyňlaşdyrýan zat:**

• Arassa tebigat we dogry aň ynsanyň tebigatynyň haýwanyň tebigaty bilen (mysal üçin, ynsanyň sygyr ýa-da beýleki haýwanlar bilen durmuşa çykmagy) birleşmegi üçin çagyryşy kabul edip bilmeýänligi ýaly, iki tebigatyň hem birleşdirýän bir zady öndürmek, ýarym-ýarty ynsany we ýarym-ýarty sygyr bolan jandar ýaly, bu ynsany kiçeltmek we gymmatyny peseltmek bolar, her ikisiniň hem (ynsanyň we haýwanyň) ýaradylan zatlar bolmalaryna garamazdan. Şonuň ýaly, arassa tebigat we dogry aň ylahy tebigatyň ynsanyň tebigaty bilen birleşmegi üçin çagyryşy kabul edip bilmeýär, ylahy we ynsany tebigaty birleşdirýän bir zady öndürmek üçin, sebäbi bu Hudaýy kiçeldip we kemsider. Hudaý

bilen ynsanlaryň arasynda uly tapawut bar, aýratyn-da şol jandar hususy böleklerden doglan bolsa, we aýratyn-da ynanç haç çäkilmegi, öldürilmegi we kemsitme we horlanmadan soň (tüýkürmek, ýüzüne urmak we eşigini çykarmak we ş.m. ýaly) jaýlanyşy öz içine alsa, şeýle kemsidiji ynanç beýik Hudaýa laýyk däl.

- Mälimdir, Mesih (aleýhissalam) iýmit iýdi we özüni boşatmaga mätäçdi. Bu Hudaýa şeýle görnüşde beýan edilmek ýa-da uklap, peşew we hajat edýän we garnynda hapa, hapa hajaty göterýän ýaradylan ynsanyň içinde jeset etmek laýyk däl.
- Kiçijik, çäkli gap deňizleriň suwlaryny saklamazlygy ýaly, Hudaýyň ejiz bir ýaradylyşyň göwresinde saklanyp bilinjekdigini öňe sürmek kabul ederlik däl.
- Biriniň başgasyňyň günäsini çekmeginiň akyly bolmazlygy ýaly, hatda olaryň kakasy ýa-da ejesi bolsa-da, we bu Hristiançylykda aýdylýar: "Ata-eneler çagalary üçin öldürilmeli däl, ne çagalar ata-eneleri üçin öldürilmeli däl; her biri öz günäsi üçin öler" (Tesnýe 24:16), we şeýle-de "Günä edýän şol öler. Çaga ene-atanyň günäsine paýlaşmaýar, ne-de ene-ata çaganyň günäsine paýlaşar. Dogry adamyň dogrylygy olara hasaba alnar, we erbet adamyň erbetligi olara garşy alnar" (Hyezekel 18:20). Şeýle-de Ademiň nesilleri üçin kaka Adam boýun bolmazlygy sebäpli özi etmedik günäni çekmek logiki däl. Şonuň üçin miras günä pikiri Injiliň öz beýanyna esaslanyp ret edilýär, we şeýlelik bilen gapmargarşylyk meselesi logiki kabul edilip bilinmeýän zada esaslanýan kemçilikli düşünje.
- Göz önünde tutsak, Adamyň boýun bolmazlygy üçin Hudaýdan bagyşlanmak (diňe gadagan edilen agaçdan iýmek) haç çäkilmegi we öldürilmegi talap edýär, näme üçin haç çäkilme we öldürme günä eden Adamyň özi üçin däl-de, wagt ediji, dogry mugallym, takwaçyl we ejesine wepalydygan Mesih üçin? Şondan hem başga-da, ynsany görnüşinde jeset edendigi öňe sürülýän Hudaýy haç çäkmek we öldürmek zerurlygynyň talapymy?

- Adamdan soň adamzadyň eden uly günäleri we başdan geçirmeleri barada näme aýdyp bolar? Bu Hudaýyň täze ynsanly görünüşde täzeden hasada çüýlenmegini we öldürilmegini talap edýärmä? Eger şeýle bolsa, adamzat günäden halas etmegiň öňe sürülen roluny ýerine ýetirmek üçin münlerçe Mesih gerek boldy.
- Näme üçin Hudaý Adamyň boýun bolmazlygyny (ol toba edip, boýun bolmazlygyndan puşman bolandan soň) beýleki günäler ýaly bagyşlamaýar? Ol muňa ukyply dälmi? Elbetde, ukyplydyr.
- Eger Mesihniň ylahylyk talaby kakasy bolmazdan dogluşyna esaslanýan bolsa, Onda kaka ýa-da eje bolmazdan ýaradylan Pygamber Adem (aleýhissalam) barada näme aýdyp bileris?!
- Eger Mesihniň ylahylyk talaby onuň gudratlaryna esaslanýan bolsa, Pygamber Muhammet we beýleki pygamberler barada näme aýdyp bileris, olar hem köp gudratlar etdiler? Olar ylahydygyny öňe sürülýärmä?! Elbetde ýok.

■ Şeýle-de möhüm logiki düşündiriş bar:

Hristiançylygyň ylahy halas ediji diýip öňe sürýän Mesihniň tebigaty ölüjidirmi ýa-da ölmezmi, aşakdakylar aýdyň:

1. Eger Mesihniň tebigaty ölüji bolsa: Onda ol hudaý däl, we şeýlelik bilen onuň hudaý we şol bir wagtyň özünde halas ediji bolandygy baradaky talap ýalňyşdyr.
2. Eger Mesihniň tebigaty ölmezlik bolsa, sebäbi ol hudaýdyr, onda ol ölmedi we şonuň üçin günäden halas etmek bolmady.

➤ Ylahy we ynsany tebigatlaryň birleşmegi barada Mesihniň ýagdaýynda bolşy ýaly, iki tebigatyň hem birleşdirýän ynsany görnüşinde jandary öndürmek ynanç ýalňyşlygy barada aklyly düşündirýän zatlarymyz, beýleki jemgyýetleriň dürli döwürlerde öňe süren zatlara-da degişlidir, mysal üçin, Hindistanda Krişna, Gündogar Aziýa jemgyýetlerinde Buddha, we gadymy müsürlüleriň arasynda Horus, onuň hekayasy Mesihniňkiden has köne.

✓ Şeýlelik bilen, bu ynanç ylahy wahýda ýa-da aklyly delilde dogry esasy bolmazdan, gadymy milletleriň ynançlaryndan - hekayalaryň, miferiň we rowaýatlaryň dürli görnüşlerinde şekillendirilip - alnan düşünjeden başga zat däl.

■ **Düşündiriş:**

➤ Hristiançylyk Mesihni (oňa salam bolsun) hudaýlygyny öňe sürýär, şol bir wagtda ol muny hiç wagt (hiç bir Hoş Habarda) bir gezek hem açyk söz bilen aýtmady, mysal üçin "Men Hudaý" ýada "Maňa ybadat ediň" diýmek ýaly, şeýle hem ol şagirtlerine munuň hiç birini öwretmedi.

– Tersine, (Matta 21:11) aýdylýar, Mesih (aleýhissalam) pygamberdir, aşakdaky ýaly: [Märekelere jogap berdiler: "Bu Isa, pygamberdir"].

➤ Mesih (aleýhissalam) şeýle-de şagirtlerine yüzüne sajda edip dua etmegi öwretti (Matta 26:39). Ol kime sajda edýärdi? Hudaýyna däl-ä?! Yslam dua şeýle ýerine ýetirilýär.

➤ Mesih şeýle-de şagirtlerine parahatçylyk salamlary bilen bir-birini salamlaşmagy öwretti (Yuhanna 20:21, 26), bu Yslamyň salamydyr, bu ýerde "Saňa salam bolsun" diýmek bilen ýerine ýetirilýär we jogap "Saňa hem salam bolsun".

➤ Köp adam Yslamy kabul edenlerinden soň aýdýarlar: Biz indi öňkünden has gowy Hristianlarys, sebäbi biz Mesihni öwredişlerine eýerýäris.

■ **Biz aýdyňlaşdyrýarys:**

➤ Mukaddes Kuranda Maryam Suresi diýlip atlandyrylýan doly sura bar, bu Mesihni we ejesini (aleýhimussalam) hormatyny Injilde bolmadyk görnüşde görkezýär.

➤ Yslam Mesih Isanyň we ejesiniň derejelerini ýokarlandyryýar we oňa Allah tarapyndan iberilen mertebeli pygamber hökmünde ynanmaga we onuň öwredişlerine eýermäge çagyryýar, sebäbi olar Pygamber Muhammet (sallallahu aleýhi we sellem) tarapyndan getirilen Yslamyň öwredişleri bilen laýyk gelýär.

📖 *Kitaba serediň:*

"Hristianyň we Musulmanyň arasynda asuda gepleşik."

"Näme üçin din hökmünde Yslamy saýlamaly?"

"A Quiet Dialogue Between a Christian and a Muslim."

"Why choose Islam as a religion?"

▪ **Netijede,** görkeziliş Allanyň bize dogry bilen ýalňyşyň arasynda tapawut etmek üçin beýnini beren aýdyň sebäp bilen ylalaşyp, arassa ruhlaryň beýik ynançlar babatda isleýän zatlary bilen ylalaşyp, obýektiwli bolandygy sebäpli, Pygamber Muhammet çagyryşynyň we Yslamyň dogrulyk subutnamalaryndan hakykaty tanan we henizem ynanmadyk her kim üçin sorag ýüze çykýar:

- Seni Yslam barada tüýs ýürekden pikir etmekden näme saklaýar, we ol size soraglaryňyza jogaplary berýärmä (aýratyn-da beýleki dinlerde tapmadyk Allah (Hudaý) ynanç barada?? Sebäbi siz ynançlaryňyz we saýlawlaryňyzda hakykaty gözlemek üçin Allanyň önünde jogapkärçiliklidir.

- Eger men ähli sowalaryma logiki we aňsat jogaplary berýän, aňa belli bir düşüňjani kabul etmegi mejbur etmeýän Yslamy saýlap ýeňsem, näme zyýan bar? Men Mesihni (oňa salam bolsun) hakyndaky ynanjaňlygymy (tebigata laýyk gelýän we aç-açan akyl bilen logiki pikirlenmä ters gelmeýän dogry ýolda) hem-de oňa bolan söýgümi we hormatlanmamý ýitirmeýärin, sebäbi Yslamda Mesihni (oňa salam bolsun) ýokary we asylly orny bar, edil onuň ejesi Bokgunçy Merýemiň (oňa salam bolsun) hem, we men hiç bir pygambere bolan ynanjaňlygymy ýitirmeýärin??

Allah hemmämizi gowulyk we dogrulyk ýoluna ugratsyn.

